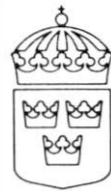

Motion till riksdagen

1987/88:Bo247

av Rolf Dahlberg m. fl. (m)
om anslag under bostadsdepartementets
huvudtitlar m. m.

Mot.
1987/88
Bo247-248

Regeringens förslag på bostadsdepartementets område redovisas i budgetpropositionens bilaga 13. De belopp som föreslås är inte i alla delar möjliga att påverka då tiden från planering till färdigställande är relativt lång vad gäller bostäder och lokaler.

Detta medför dels att vissa besparingar som föreslås nu får effekt först efter budgetåret 1988/89, dels att delar av årets budgetförslag är resultatet av tidigare fattade beslut.

Under tidigare år har riksdagen bemyndigat regeringen att fatta beslut om ökade utgifter på ett antal anslag om sysselsättningspolitiska skäl förelåg. I år föreslås i stället att finansfullmakten skall kunna användas också för att inom bostadssektorn vidga vissa tidigare beslutade låneramar, t. ex. ramar för tilläggs lån. Detta bör enligt vår mening inte ske. Eventuella sådana beslut måste, enligt vår mening, fattas av riksdagen, som då har att väga olika tänkbara insatser mot varandra.

Regeringen bör i stället i vanlig ordning förelägga riksdagen sina förslag, så att det blir möjligt för riksdagen att väga olika insatser mot varandra.

Regleringarna inom bostadssektorn leder till högre kostnader. Samtidigt medför subventionerna, som ju är avsedda att minska kostnaderna för de boende, ett behov av ständigt fler regleringar. Orsaken är att man måste förhindra att subventionerna missbrukas. Lägre kostnader medför en ökad efterfrågan, vilket ju är syftet med subventionerna. Ökad efterfrågan medför därmed ytterligare subventioner. Rundgången i form av ökade subventioner och därmed ökande skatter är ett faktum.

Resultatet blir ett ständigt dyrare och alltmer reglerat byggande som stämmer allt sämre överens med de boendes, och de bostadssökandes, önskemål.

B 3. Vissa lån till bostadsbyggande

I enlighet med ovanstående föreslår vi att de särskilda räntelånen avvecklas den 1 juli, vilket medför en besparing med 80 milj. kr.

B 4. Räntebidrag m. m.

Från anslaget betalas bl. a. räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostadshus, för underhålls- och reparationsåtgärder i bostadshus, samt för förvärv i vissa fall av bostadshus. Från anslaget betalas vidare ungdomsbostadsstöd,

nybyggnadsbidrag, bidrag till bostadskostnader efter ombyggnad, bidrag till hyresrabatter, samt vissa andra bidrag. Totalt föreslår regeringen ett anslag uppgående till 15 800 000 000 kr.

De av oss i det följande redovisade besparingarna uppgår till drygt 5% av det av regeringen föreslagna beloppet.

Den helt dominerande posten under anslaget är olika typer av räntebidrag. Dessa utgör sammanlagt ca 15,5 miljarder kronor av totalt 15,8 miljarder kronor.

Ambitionen med dessa bidrag är att begränsa hushållens boendekostnader. Problemet är att bidragen gör hushållen relativt okänsliga för de verkliga kostnaderna, eftersom de maskeras av bidragen. Det har medfört att bostadskostnaderna kunnat stiga mycket kraftigt, vilket i sin tur medfört krav på ökade bostadssubventioner. I dag uppgår subventionerna i en nybyggd hyreslägenhet till två tredjedelar av de totala drifts- och kapitalkostnaderna.

I genomsnitt betalar alltså varje svensk, inkl. spädbarnen, nästan 2000 kr. per år enbart i räntebidrag till sig själv och sina grannar.

Enligt vår uppfattning är det helt nödvändigt att efterhand ersätta det nuvarande subventionssystemet med andra åtgärder. Grov förenklat innebär den socialdemokratiska politiken att man ger bidrag till vissa byggnader. Den moderata politiken däremot innebär att människor ges resurser att skaffa sig goda bostäder.

Här ligger en viktig skillnad. Vi förespråkar en familjepolitik och en skattepolitik som gör det möjligt för människor att på sikt betala en större andel av kostnaden för de bostäder som i dag subventioneras. Men om människorna föredrar att använda sina resurser på något annat sätt har de den möjligheten.

Det är långtifrån självklart att människor anser att det mest subventionerade också är det mest värdefulla. I själva verket är det till och med sannolikt att en barnfamilj har andra värderingar än de bidragsbeviljande myndigheterna – värderingar som de i dag förhindras att ge uttryck åt, eftersom de inte själva får disponera de pengar som är avsedda att stödja dem.

Dagens socialdemokratiska bostadspolitik leder således dels till att de verkliga bostadskostnaderna drivs i höjden, dels till att framför allt barnfamiljer "tvingas" ta ut sin standard i form av dyra bostäder i stället för i andra former som hade passat dem bättre.

Våra besparingsförslag skall därför ses i ljuset av vår övriga politik, som bland annat syftar till att på andra sätt ge hushållen resurser, exempelvis genom skattesänkningar och genom en radikalt förbättrad familjepolitik.

Vad beträffar räntebidragen föreslår vi att dessa för hus byggda före år 1975 helt upphör fr. o. m. den 1 januari 1989. Dessa hus har haft bidrag i minst 15 år, och kvarvarande bidrag är i de flesta fall små. Åtgärderna beräknas ge en besparing på 480 milj. kr. budgetåret 1988/89. Effekten av besparingen för helt budgetår blir 960 milj. kr. Det exakta beloppet påverkas dock av räntelaget.

Under detta anslag ryms också medel för det så kallade ROT-programmet. Genom sin konstruktion har detta medfört omfattande byggnadsat-

gårder som gått utöver vad som varit motiverat och vad hyresgästerna många gånger önskat sig. Hyresnivåerna har därmed drivits upp kraftigt. I stället för att avveckla ROT-programmet valde socialdemokraterna att införa ytterligare bidrag för att motverka resultatet av de tidigare. Således finns nu flera bidrag som syftar till att göra det möjligt att bo i de lägenheter som "rustats upp" med hjälp av skattepengar.

Enligt vår mening skall ROT-programmet successivt avvecklas och ersätts av ett system med reparationsfonder, såsom redovisas i vår partimotion nr 1987/88:Bo211. Detta medför inga omedelbara effekter i årets statsbudget.

Vi föreslår också en avveckling från den 1 juli 1988 av bidraget till vissa underhållslån, 24 milj. kr., ungdomsbostadsstödet 10 miljoner, nybyggnadsbidraget 30 miljoner, återflyttningsbidraget 60 miljoner samt bidraget till hyresrabatter 60 miljoner. Sammantaget medför detta en besparing om 214 milj. kr. för budgetåret 1988/89.

Räntebidrag för lån för vissa förvärv lämnas till vissa flerbarnsfamiljer för köp av egna hem. Vi motsatte oss denna bidragsgivning när den infördes eftersom den dels är prisdrivande, dels ofta medför stora marginaeffekter på motsvarande sätt som bostadsbidragen. Regeringen bör därför ompröva förordningen (1987:258) om stöd till flerbarnsfamiljer för köp av egna hem, samt återkomma till riksdagen med förslag som bättre uppnår syftet att förbättra barnfamiljernas situation.

B5. Åtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter m. m.

Under detta anslag ges bidrag enligt förordningen om statsbidrag till förnyelseåtgärder i vissa bostadsområden. Bidraget kan endast ges till s. k. allmännyttiga bostadsföretag.

Vi yrkade avslag på denna bidragsform när den infördes. Vi vidhåller vår uppfattning. Alla bostadsföretag, även kommunalägda, måste själva ta det fulla ansvaret för sin verksamhet. Om en satsning på boendemiljön är motiverad för att öka en fastighets attraktionskraft och därmed underlätta uthyrning av lägenheterna är den också företagsekonomiskt lönsam. Den kommer då till stånd utan statliga bidrag. Bidragsformen är dessutom ytterligare ett exempel på socialdemokraternas systematiska favorisering av de kommunala bostadsföretagen.

De medel till s. k. förnyelsebidrag som upptas i regeringens förslag avser redan beslutat men ej utbetalt stöd. Det är således inte möjligt att påverka denna utgift. Vi anser däremot att inga nya beslut skall fattas om utgivande av sådant stöd. Bidraget bör avvecklas den 1 juli 1988, vilket kommer att medföra besparingar under kommande budgetår.

B6. Tilläggs lån till ombyggnad av vissa bostadshus m. m.

Från detta anslag utbetalas lån enligt bestämmelserna i kungörelsen om tilläggs lån till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse samt enligt bestämmelser-

na i förordningen om tilläggsån för ombyggnad av bostadshus m. m.

Enligt vår uppfattning skall en fastighets lägenhets sammansättning baseras på människornas efterfrågan och inte på de fastighets ekonomiska konsekvenserna av statliga låne- och bidragsformer samt politiskt tyckande om lämpliga bostadsstorlekar. Vi föreslår därför att lånemöjligheten för ändrad lägenhets sammansättning slopas fr. o. m. den 1 juli 1988.

De medel som anslagits i årets budgetproposition för ändrad lägenhets sammansättning föreslås överföras till anslaget för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

B 7. Bostadsbidrag m. m.

Bostadsministern föreslår förändringar av bidragsreglerna för bostadsbidrag till barnfamiljerna vilket medför ökade kostnader för staten på ca 215 milj. kr.

Bostadsbidragen medverkar i hög grad till de höga marginaleffekter som drabbar bl. a. barnfamiljerna. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett nytt förslag, som bättre uppnår syftet att förbättra barnfamiljernas situation. Vi accepterar dock föreslagna förbättringar av flerbarnstilläggen för familjer med många barn.

I enlighet med vårt tidigare ställningstagande föreslår vi en avveckling av bostadsbidragen till hushåll utan barn.

Detta medför en besparing för budgetåret 1988/89 på 40 milj. kr. om bidraget avvecklas den 1 juli 1988.

B 8. Viss bostadsförbättringsverksamhet

Under detta anslag inryms bl. a. ett bidrag för åtgärder mot radon i bostäder. I propositionen föreslås att det skall ankomma på regeringen att utforma de närmare bestämmelserna för anslaget. Vi vill understryka det angelägna i att tillgängliga medel i första hand utnyttjas för att stödja de fastighetsägare som drabbas av särskilt stora kostnader.

Stödet till allmänna samlingslokaler (B 10, B 11)

Det generösa stödet till byggandet och underhållet av allmänna samlingslokaler har utgått i form av lån och bidrag för nybyggnad, ombyggnad eller köp av byggnader samt inventarier. Anskaffandet och upprustningen av allmänna samlingslokaler har, mycket på grund av det statliga stödet, haft hög prioritet ute i kommunerna. Det kan ifrågasättas om inte ambitionerna varit alltför höga, då det visat sig att lokalerna utnyttjas dåligt. Möjligheterna för föreningar och stiftelser att klara de ökade driftskostnaderna minskar i takt med stigande kostnader för tillsyn och administration. Detta har i sin tur lett till att kommunerna i allt större utsträckning fått ta över ansvaret för samlingslokalerna. Ett samarbete mellan bl. a. föreningar och stiftelser bör eftersträvas i syfte att öka användningen av befintliga lokaler, varigenom nyinvesteringar kan undvikas.

I nuvarande situation med en tämligen god tillgång på välutrustade samlingslokaler och en hårt ansträngd offentlig ekonomi föreslår vi att stödet till allmänna samlingslokaler avskaffas fr. o. m. den 1 juli 1988.

Vi har under en följd av år föreslagit att det statliga stödet till allmänna samlingslokaler skall avvecklas. Som ett led i denna avveckling har vi också regelmässigt föreslagit att ramarna för samlingslokalstödet skall slopas. Härigenom skulle också anslaget kunna minskas under efterföljande budgetår för att helt tas bort så snart som tidigare utfästelser har infriats. I budgetpropositionen finns ett stöd till handikappanpassning av folkparkteatrarna. Att handikappanpassa allmänna samlingslokaler så att de blir tillgängliga för handikappade är angeläget. Vi biträder därför detta anslag.

En avveckling av samlingslokalstödet fr. o. m. 1 juli 1988 innebär att anslaget Bidrag till allmänna samlingslokaler m. m. kan minskas med sammanlagt 15 milj. kr. redan för budgetåret 1988/89. Av denna besparing faller 12 milj. kr. på upprustningsbidrag och 3 milj. kr. på riksorganisationerna för samlingslokaler.

B 12. Byggnadsforskning

I motion 1987/88:Bo211 redovisas vår syn på Byggnadsforskningsrådet och statens institut för byggnadsforskning. Med hänsyn till detta och till behovet av besparingar i statens utgifter föreslår vi att anslaget till byggnadsforskning reduceras med 10 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

B 18. Utbildning och information m. m.

I propositionen föreslås att 20,5 milj. kr. skall anslås för information och utbildning. Dessutom finns sedan tidigare en reservation som avser att täcka kostnaderna för bl. a. en nationalatlas.

Vi finner det angeläget att medel finns för produktion av en ny svensk nationalatlas, varför vi redan tidigare biträtt dessa medel.

Enligt vår uppfattning är dock den del av anslaget som avser utbildning och information inte i alla delar motiverad, och vi föreslår därför en besparing om 10 milj. kr. på detta anslag.

Hemställen

Med anledning av vad som i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen till anslaget B 3. Vissa lån till bostadsbyggande för budgetåret 1988/89 anvisar 10 milj. kr.,
2. att riksdagen beslutar att räntebidrag till hus uppförda före 1975 skall upphöra fr. o. m. 1 januari 1989,
3. att riksdagen beslutar att det så kallade ROT-programmet skall avvecklas successivt med början under budgetåret 1988/89,
4. att riksdagen beslutar att bidragsgivning till Räntebidrag för underhållslån i vissa fall skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1989,

5. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för Ungdomsbostadsstöd skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1989.
6. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för nybyggnadsbidrag skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1988.
7. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för återflyttningsbidrag skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1988.
8. att riksdagen beslutar att bidragsgivning för hyresrabatter skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1988.
9. att riksdagen till anslaget B 4. Räntebidrag m. m. för budgetåret 1988/89 anvisar 15 136 000 000 kr. .
10. att riksdagen beslutar att bidragsgivningen till vissa flerbarnsfamiljer för köp av egna hem skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1988.
11. att riksdagen beslutar att eftergift av hyresförlustlån skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1988.
12. att riksdagen beslutar att bidragsgivningen för förnyelseåtgärder i vissa bostadsområden skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1988.
13. att riksdagen till anslaget B 5. Åtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter m. m. för budgetåret 1988/89 anvisar 60 000 000 kr. .
14. att riksdagen beslutar att långivningen till ändrad lägenhetsindelning skall upphöra 1 juli 1988.
15. att riksdagen beslutar att bidragsgivningen för bostadsbidrag till hushåll utan barn skall upphöra fr. o. m. 1 juli 1988.
16. att riksdagen beslutar att bibehålla reglerna och beloppsgränserna för bostadsbidrag till hushåll med barn oförändrade.
17. att riksdagen beslutar att till anslaget B 7. Bostadsbidrag m. m. anslå 1. 410 000 000 kr. .
18. att riksdagen beslutar att till anslaget B 10. Bidrag till allmänna samlingslokaler anslå 55 000 000 kr. .
19. att riksdagen beslutar att till anslaget B 12. Byggnadsforskning m. m. anslå 160 000 000 kr. .
20. att riksdagen beslutar att till anslaget B 18. Information och utbildning m. m. anslå 10 500 000 kr. .

Stockholm den 26 januari 1988

Rolf Dahlberg (m)

Knut Billing (m)

Bertil Danielsson (m)

Margareta Gard (m)

Ingela Gardner (m)

Jan Sandberg (m)

Göte Jonsson (m)